• Ювілеї • Ювілеї • Ювілеї •

Відомий дослідник історії української військової медицини

Михайло Петрович БОЙЧАК – військовий лікар-терапевт, генерал-майор медичної служби, історик медицини, професор кафедри військової терапії Української військово-медичної академії, доктор медичних наук, керівник Головного військового клінічного госпіталю Міністерства оборони України, заслужений лікар України. Народився 2 липня 1950 року в селі Буринці Ярмолинецького району Хмельницької області, в родині сільського вчителя.

Вдало поєднавши своєму житті медичну та військову службу і склавши присягу на вірність українському народу, Михайло Петрович пройшов шлях щоденної відповідальної праці, що потребує мобілізації фізичних сил і витримки. Високий професіоналізм, багатогранні знання і працездатність, військова дисциплінованість і наполегливість – ось основні вимоги до роботи керівника високого рангу, які успішно опанував Михайло Петрович, перебуваючи на посаді начальника Головного військового клінічного госпіталю 16 років.

Спрямувавши свою діяльність на невпинний поступ уперед колективу цієї унікальної установи, Михайло Петрович Бойчак, разом з колективом, доклав багато зусиль для збереження і примноження кращих набутих традицій установи, приймав неординарні рішення на вимоги часу. Втілюючи нові напрямки сучасної наукової основи діяльності, зумів вдало поєднувати адміністративну і науково-практичну роботу. Як результат - Головний військовий клінічний госпіталь став багатопрофільним клінічним лікарсько-діагностичним і науковим центром, на базі якого у 2007 році створено Головний військово-клінічний центр «Головний військовий клінічний госпіталь». У 2015 році центр набув статусу Національного, і сьогодні це провідна установа охорони здоров'я у складі Збройних сил України, що має науково-педагогічні кадри і практичних лікарів високого рівня професіоналізму.

Особливе місце у творчому доробку Михайла Бойчака займає вивчення історичних аспектів військової медицини, цього специфічного виду військової діяльності, яка багато в чому пов'язана з соціальною психологією і медичними проблемами, важливими для всього суспільства. Саме у цій сфері знань повною мірою розкрився дослідницький характер Михайла Петровича Бойчака. Історія військової медицини очима військового медика-історика має надзвичайно вагоме значення і серйозно опрацьовану основу – грунтовний аналіз як військово-історичного, так і воєнно-медичного досвіду армії.

Протягом 17 років творчими зусиллями високопрофесійної команди однодумців, патріотів госпіталю на чолі з Михайлом Бойчаком реалізовували унікальний проєкт – науковий літопис 250-річної історії найстарішого в Європі військово-медичного закладу, славетної вищої медичної школи російської імперії – Київського військового госпіталю. І результатом напруженої, без перебільшення, титанічної праці, стало 6-томне видання літопису Головного військово-клінічного госпіталю Міністерства оборони України «Історія Київського військового госпіталю». Справа мало не всього життя Михайла Петровича Бойчака, ця фундаментальна праця одразу посіла почесне місце в історії української медицини. Один зі схвальних відгуків фахівців медицини про видання літопису є відгук академіка І. М. Трахтеберга, який назвав видання «…енциклопедією історії і знань української військової медицини…». Це видання вражає глибиною ретроспективного аналізу стану

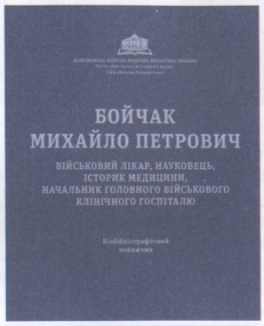

медичного забезпечення армії у різні історичні періоди військової історії російської імперії, УНР, УРСР, незалежної України. Автор узагальнив досвід медичного забезпечення військ у різних війнах і військових конфліктах, проаналізував багатогранну діяльність медичної служби і визначення пріоритетів на різних етапах розвитку військової системи армії.

У творчому доробку Михайла Петровича Бойчака ще чимало праць історичного спрямування, як от книга «Українські лікарі за кордоном (Польща 1920–1924, Чехословаччина 1922–1940 рр.», видана у 2009 року. Друге видання книги (польською мовою) було здійснено у 2023 році за сприяння Наукового видавництва Калішської академії імені президента Станіслава Войцеховського.

Історію головних військово-лікувальних установ, військових госпіталів України продовжує чудово ілюстрована монографія Михайла Петровича «Харківський військовий госпіталь. Клінічна база медичного факультету Харківського університету (Харківського медичного інституту) 1887–1930». Книга, що побачила світ напередодні нового ювілейного 2025 року, приурочена до 150-річчя прийняття рішення про створення цієї поважної установи. Друга книга, що готується, буде про історію самого Харківського госпіталю. Нині Михайло Петрович продовжує працювати над цим виданням і одночасно над виданням про історію Одеського військового госпіталю.

Колективу Національної наукової медичної бібліотеки України приємно усвідомлювати, що у формуванні історичних видань важливим є вклад працівників бібліотеки через постійний зв'язок з автором та надання допомоги у підборі архівних матеріалів і історичної літератури з унікальних фондів нашого закладу. З Михайлом Петровичем нас поєднує давня дружба, він є постійним користувачем бібліотеки і вважає її своєю «творчою лабораторією».

Поповнюючи свій творчий доробок як воєнний медик-історик з вивчення та дослідження історії військової медицини, здійснюючи ґрунтовний аналіз як військово-історичного, так і воєнно-медичного досвіду армії, Михайло Петрович Бойчак протягом багатьох років опрацьовує першоджерела й архівні матеріали в унікальних книгосховищах нашої книгозбірні.

Для справжнього дослідника історії військової медицини копітка робота в бібліотеці – це невичерпне джерело натхнення, творчих ідей і нових цікавих задумів. Тут Михайло Петрович знаходить надійних помічників і однодумців серед колективу бібліотеки. Він активний відвідувач читальної зали і постійний користувач зали книжкових новинок. А ще Михайло Петрович незмінний учасник численних презентацій нових видань медичної тематики й культурно-мистецьких заходів, що часто проходять у Золотій залі Національної наукової медичної бібліотеки України. У дослідницькій роботі Михайла Петровича завжди задіяні каталоги бібліотеки, що зберігають невичерпне джерело інформації,

яка дає поштовх до втілення нових задумів у найновіші фундаментальні праці.

З кожним роком зміцнюються наші творчі стосунки. Адже є спільне розуміння того, що збереження галузевої історичної спадщини, увічнення пам'яті про тих, хто здавна творив і розвивав українську й світову медичну науку і практику.

Як авторитетний знавець медицини, Михайло Петрович Бойчак є незмінним нашим науковим консультантом і бере активну участь у підготовці біобібліографічних видань Національної наукової медичної бібліотеки України про видатних українських медиків. Зокрема, за його участі побачили світ біобібліографічний покажчик серії «Товариство київських лікарів в особах» про видатного лікаря-науковця світового рівня Образцова Василя Парменовича, біобібліографічний нарис до 100-річчя від дня народження патоморфолога, історика медицини Сергія Микитовича Старченка, а також виданий у 2019 році біобібліографічний нарис «Коган-Ясний Віктор Мойсейович – терапевт, вчений. До 130-річчя від дня народження».

Вагомим внеском у процес відтворення історії вітчизняної медицини в портретах її діячів стала підготовка у головній медичній книгозбірні України до видання серії біобібліографічних словників під загальною назвою «Медицина в Україні». Це результат плідної співпраці колективу бібліотеки і самовідданих професіоналів, істориків медицини Сергія Старченка, Юрія Дупленка і Михайла Бойчака.

Два випуски серії, присвячені медикам XVII – початку XX століть, свідчать про багатогранність української медицини, її могутній творчий потенціал. Третя, завершальна книга другого випуску, підготовлена під безпосереднім науковим керівництвом Михайла Петровича Бойчака, вийшла друком у травні 2022 року, коли Київ опинився під загрозою окупації під час повномасштабного вторгнення росії в Україну. Сьогодні, в рамках проєкту «Українська книжкова полиця», ініційованого першою леді України Оленою Зеленською, всі книги серії «Медицина в Україні», що представляють нашу країну усвіті й демонструють вагомий внесок українських вчених у загальноєвропейський простір, зайняли достойне місце серед видань в бібліотеці Святого Престолу у Ватикані.

Бібліографічну інформацію про наповнений життєвий шлях, наукову, науково-педагогічну, лікарську і громадську діяльність Михайла Петровича глибоко відображає біобібліографічний покажчик «Бойчак Михайло Петрович: військовий лікар, науковець, історик медицини, начальник Головного військового клінічного госпіталю», підготовлений Національною науковою медичною бібліотекою України до ювілею Михайла Петровича.

Колектив бібліотеки вдячний Михайлу Петровичу Бойчаку за поповнення фонду нашої книгарні своїми виданнями з дарчими написами, що є цінними доповненням до колекції «Медична україніка».

За значний особистий внесок в організацію медичного обслуговування військовослужбовців, впровадження нових методів діагностики і лікування, високу професійну майстерність, бездоганне виконання службового обов'язку Михайло Петрович Бойчак заслужено має високі відзнаки, а саме: генерал-майор медичної служби, заслужений лікар України, кавалер орденів «За заслуги» III ступеня, кавалер ордена святого рівноапостольного князя Володимира Великого II ступеня, кавалер ордена Богдана Хмельницького III ступеня.

Сьогоденна активна діяльність Михайла Петровича насичена науково-дослідницькою роботою, практикою лікаря-терапевта у відновленні здоров'я воїнів, постійними виступами на конференціях з актуальних питань військової медицини тощо.

Продовжуємо плідну, позитивну співпрацю з Михайлом Петровичем Бойчаком на ниві розвитку і впровадження нових задумів і планів у вивченні історії вітчизняної та зарубіжної військової медицини.

Колектив Національної наукової медичної бібліотеки щиро бажає шановному Михайлу Петровичу довгих років життя, міцного здоров'я, натхнення і нових творчих досягнень у історичних розвідках.

Головний бібліотекар Національної наукової медичної бібліотеки України
Зінаїда Хоружа